

Chính trị và dân chủ qua lăng kính Nhân đạo Duy Dân

Khi nói đến chính trị hay dân chủ, hầu hết mọi người đều nghĩ đến chính quyền, bầu cử, hay quyền lực. Nhưng thật ra, đằng sau đó là những câu hỏi rất lớn: con người sống với nhau như thế nào, luật lệ nào quản lý xã hội, quyền và nghĩa vụ ra sao, và điều gì tạo ra công bằng?

Nhiều tư tưởng trên thế giới đã cố gắng trả lời các câu hỏi đó. Đông phương có Khổng Tử – đề cao đạo đức và trật tự xã hội. Tây phương có Plato – đề cao triết gia cầm quyền; có Marx – phê phán bất công xã hội; và có Mill – bảo vệ tự do cá nhân. Nhưng tư tưởng Duy Dân (Thắng Nghĩa) lại đi theo hướng khác: xem chính trị là công trình thiết kế xã hội của con người, để mọi người được sống bình đẳng, ổn định và hạnh phúc. Bài viết này trình bày những tư tưởng đó bằng ngôn ngữ dễ hiểu, đồng thời so sánh với dân chủ hiện đại.

1. Chính trị là gì?

1.1 Khái niệm chung của thế giới

Trong khoa học chính trị, “chính trị” thường được định nghĩa là:

- Hoạt động giành, giữ và sử dụng quyền lực nhà nước.
- Hoặc rộng hơn: là mọi việc liên quan đến việc tạo ra và áp dụng luật lệ chung, những luật lệ có ảnh hưởng đến đời sống của tất cả thành viên trong xã hội.

Nói nôm na: chính trị là cách xã hội vận hành. Ai quyết định luật lệ? Quyền lợi và nghĩa vụ chia thế nào? Ai bảo vệ công lý? Cách phân chia tài nguyên ra sao? Tất cả đều thuộc về chính trị.

1.2 Quan điểm của Duy Dân (chỉ vì dân)

Thắng Nghĩa nhìn khác:

Chính trị không chỉ là quyền lực, mà là:

- Thiết kế xã hội.
- Thực hiện sự thiết kế đó.
- Bởi sự tham gia của toàn dân.

Nói đơn giản: chính trị là một khoa học tổ chức đời sống con người.

Để hiểu điều này, phải nhìn vào các “nhân tính”, tức những nhu cầu tự nhiên của con người, bao gồm:

- (1) Sắc tính: Con người cần lập gia đình, duy trì nòi giống.
- (2) Nhu yếu tính: Con người cần ăn, mặc, ở, chữa bệnh...
- (3) Xã hội tính: Để đáp ứng hai nhu cầu trên, con người phải sống thành xã hội, không thể sống đơn lẻ.
- (4) Tự vệ tính: Khi sống thành xã hội, con người phải bảo vệ mình trước thiên tai, thú dữ, kẻ thù, bất công.

Như vậy, xã hội hình thành vì nhu cầu tự nhiên của con người.

Ngoài việc thiết kế và thực hiện đời sống chung, chính trị còn là điều lý nhân tính, tức các nhu cầu nói trên, sao cho:

- Vợ chồng sống có đạo lý, trung trinh với nhau $\Rightarrow$ gọi là “trinh”.
- Mỗi người có cơ hội, nghĩa vụ, và quyền lợi như nhau $\Rightarrow$ gọi là “bình”.
- Mọi người sống hòa thuận, an toàn $\Rightarrow$ gọi là “hòa”.

Nếu làm được ba điều đó, xã hội ổn định. Nếu sai lệch, xã hội loạn.

Vì vậy, theo Duy Dân, chính trị không phải là trò đấu đá quyền lực, mà là nghệ thuật xây dựng đời sống con người.

2. Những tư tưởng chính trị lớn trên thế giới

2.1 Khổng Tử: Đạo đức trị

Khổng Tử tin rằng xã hội chỉ ổn định khi người cầm quyền có đạo đức.

Nhà vua phải làm gương. Quan phải liêm chính. Dân phải giữ lễ nghĩa.

Muốn trị nước, phải trị bằng đạo, không chỉ bằng luật.

Ưu điểm:

- Xây dựng xã hội có trật tự, đạo lý, kính trên nhường dưới.

Hạn chế:

- Quá tin tưởng vào đạo đức cá nhân người cầm quyền.
- Không có cơ chế kiểm soát quyền lực.
- Dễ dẫn đến chế độ chuyên quyền.

2.2 Plato: Triết gia lãnh đạo

Trong “The Republic”, Plato cho rằng chỉ những người vừa thông minh, vừa có đạo đức, vừa được giáo dục kỹ lưỡng mới đủ tư cách cầm quyền. Vì vậy, nhà nước lý tưởng phải do triết gia lãnh đạo.

Ưu điểm:

- Đòi hỏi năng lực và đạo đức của người cầm quyền.
- Đề cao giáo dục.

Hạn chế:

- Xem dân thường thiếu khả năng.
- Dễ trở thành tinh hoa trị (elitism).

2.3 Marx: Đấu tranh giai cấp

Marx nhìn xã hội qua lăng kính kinh tế. Ông cho rằng:

- Lịch sử là đấu tranh giữa các giai cấp.
- Tư bản bóc lột công nhân.
- Muốn công bằng, phải xóa tư hữu tư bản và trao quyền cho giai cấp công nhân.

Ưu điểm:

- Phê phán đúng sự bất bình đẳng của tư bản.
- Đòi hỏi quyền lợi cho người lao động.

Hạn chế:

- Khi áp dụng vào thực tế dễ biến thành chuyên chế.
- Xóa bỏ thị trường và sở hữu tư nhân làm giảm động lực kinh tế.

2.4 John Stuart Mill: Tự do cá nhân

Trong “On Liberty”, Mill nhấn mạnh:

- Mỗi cá nhân có quyền tự do tư tưởng, ngôn luận, sống theo lựa chọn riêng.
- Nhà nước và đa số không được áp đặt lên thiểu số.

Ông bảo vệ tối đa quyền con người.

Ưu điểm:

- Mở đường cho dân chủ tự do, nhân quyền, kinh tế thị trường.

Hạn chế:

- Nếu tự do cá nhân quá đà, có thể dẫn đến ích kỷ, phân hóa xã hội.

3. Dân chủ hiện đại – ưu và khuyết

Ngày nay, khi nhắc đến dân chủ, thế giới thường hiểu:

- Dân được bầu lãnh đạo.
- Chính quyền do dân kiểm soát.
- Có pháp luật bảo vệ quyền con người.
- Có báo chí và xã hội dân sự giám sát.

Nhà nghiên cứu Larry Diamond nêu 4 tiêu chuẩn:

- (1) Bầu cử tự do và công bằng.
- (2) Người dân tham gia chính trị và xã hội.
- (3) Tôn trọng nhân quyền.
- (4) Tất cả đều bình đẳng trước pháp luật.

Nhìn chung, dân chủ hiện đại đề cao cá nhân:

- Quyền cá nhân.
- Lợi ích cá nhân.
- Tự do lựa chọn.
- Phá bỏ áp chế của nhà nước hoặc tôn giáo.

Đây là thành tựu lớn lao chung của cả nhân loại.

Nhưng dân chủ hiện đại có 5 vấn đề lớn:

- (1) Tiền quyết định chính trị, ai có tiền có tiếng nói, người nghèo bị bỏ quên.
- (2) Tranh giành đảng phái, chính trị thành cuộc cạnh tranh quyết liệt giữa các nhóm quyền lực.
- (3) Tự do nhưng thiếu đạo đức, con người dễ rơi vào chủ nghĩa cá nhân cực đoan.
- (4) Bất bình đẳng kinh tế, người giàu càng giàu, người nghèo càng nghèo.
- (5) Khủng hoảng niềm tin, dân “có quyền bầu” nhưng không cảm thấy mình “quyết định được gì”.

Nói cách khác:

Dân chủ hiện đại mang lại tự do, nhưng chưa tạo được công bằng.

4. Dân chủ theo Nhân đạo Duy Dân khác ở điểm nào?

Duy Dân cho rằng dân chủ phải có:

- Toàn dân tham gia.
- Trực tiếp.
- Thực chất.
- Cơ hội bình đẳng.
- Không để một nhóm giàu phương tiện hoặc nhiều thế lực chi phối xã hội.

Khác với dân chủ Tây phương đặt nền tảng trên chủ nghĩa cá nhân, Duy Dân đặt nền trên nhân tính và cộng đồng.

4.1 Lý tắc của dân chủ Tây phương

- Muốn có quyền lợi, phải làm nghĩa vụ.
- Nhưng để làm nghĩa vụ tốt, phải có điều kiện, có cơ hội.

Ví dụ:

Bạn muốn “bình đẳng trước luật”, nhưng nếu người giàu mượn được luật sư giỏi, còn người nghèo không có, thì hai bên không hề “bình đẳng”.

Vì vậy, dân chủ không chỉ là luật, mà phải có cơ hội thật sự.

4.2 Lý tắc của dân chủ Duy Dân

Duy Dân bổ sung: Phải có cơ hội bình đẳng để thăng tiến đời sống thì bình đẳng nghĩa vụ và bình đẳng quyền lợi mới có ý nghĩa.

Nếu một người muốn mưu cầu hạnh phúc thông qua giáo dục, kinh tế mà không được tạo điều kiện hoặc điều kiện kém người khác, thì dân chủ đó không thực chất. Đây là điểm cực kỳ khác với dân chủ cá nhân kiểu Tây phương.

5. Nền tảng kinh tế: “Bình Sản Kinh Tế”

Duy Dân cho rằng dân chủ chỉ bền vững nếu kinh tế bình đẳng.

Nhưng “bình đẳng” ở đây không phải cào bằng – không phải ai cũng giống ai.

Mà là:

- Bình đẳng cơ hội.
- Bình đẳng sản xuất.
- Bình đẳng phân phối.

Tức là:

- Ai có sức thì làm.
- Làm nhiều hưởng nhiều.
- Nhưng ai cũng có cơ hội ngang nhau.

Khác với:

- Xô Viết: xóa sở hữu tư nhân, nhà nước gom hết.
- Tư bản: “ai mạnh thì giàu, ai yếu thì chịu”

Duy Dân muốn mô hình hợp nhân tính: có sở hữu, có thị trường, nhưng không để tư bản thao túng xã hội và không để nhà nước cai trị như độc tài.

6. Mục tiêu cuối cùng: Dân Chủ Xã Hội Hóa

Duy Dân hướng đến một xã hội mà:

- Dân tự tổ chức.
- Dân tự quyết.
- Nhà nước là cơ chế điều hành và phối hợp, tạo điều kiện cho dân tổ chức và tự quyết.

Đến lúc hoàn thiện, nhà nước sẽ nhỏ dần vì xã hội tự quản.

Tư tưởng này tương tự với “vô chính phủ” theo nghĩa tích cực:

- Không phải hỗn loạn.
- Mà là xã hội trưởng thành đến mức không cần cai trị bằng cưỡng chế.

Nói cho dễ hiểu:

Khi đạo đức được nâng cao, giáo dục và kinh tế đều bình đẳng, việc thi hành luật lệ sẽ trở thành thói quen tự nhiên. Lúc đó, luật nằm trong lòng người, không cần cưỡng chế mạnh như bỏ tù.

7. So sánh ngắn gọn

Để so sánh, đối với dân chủ hiện đại Tây phương, về quyền lợi thì quyền là quan trọng vì quyền đẻ ra lợi; kinh tế thị trường tự do nhưng do tư bản chi phối; hình thức dân chủ là đa đảng, bầu đại diện, có nguy cơ bất bình đẳng, đảng tranh và tư bản lũng đoạn; mục tiêu cuối cùng là nhà nước cai trị.

Trong khi dân chủ theo Nhân đạo Duy Dân thì quyền, nghĩa vụ và cơ hội là ba yếu tố song hành; về kinh tế theo cơ chế bình sản nhưng không có nghĩa tài sản ai cũng như nhau, mà là ai cũng có cơ hội sản xuất, làm giàu chính đáng; hình thức dân chủ là toàn dân thực chất tham gia, không để tiền bạc lũng đoạn, và khi đạt được cơ hội và giáo dục, xã hội sẽ ổn định, đoàn kết; mục tiêu cuối cùng là xã hội tự quản, nhà nước thu nhỏ vai trò.

8. Kết luận

Tư tưởng chính trị và dân chủ trên thế giới đã trải qua nhiều thời kỳ:

- Từ đạo đức trị (Khổng Tử)
- Đến tinh hoa trị (Plato)
- Đến đấu tranh giai cấp (Marx)
- Đến tự do cá nhân (Mill)
- Và đến dân chủ tự do hiện đại.

Mỗi giai đoạn có điểm tiến bộ và cũng có hạn chế.

Duy Dân đề xuất một cách nhìn khác:

- Con người có nhu cầu tự nhiên.
- Xã hội tồn tại để đáp ứng nhu cầu đó.
- Chính trị phải thiết kế sao cho mọi người có cơ hội bình đẳng.
- Dân chủ phải thực sự do toàn dân làm chủ.
- Kinh tế phải bình sản (bình đẳng cơ hội, nghĩa vụ, quyền lợi), chứ không để tư bản thao túng hay nhà nước độc quyền.
- Và cuối cùng, xã hội trưởng thành đến mức tự quản, người người tự giác hoàn thành nhiệm vụ và hợp tác với nhau, giảm sử dụng đàn áp, cưỡng chế.

Tóm lại:

Dân chủ của Duy Dân không bắt đầu bằng lá phiếu, mà bằng xây dựng con người nhân chủ toàn diện (làm chủ bản thân, gia đình, xã hội), được giáo dục, được tạo cơ hội, và tham gia thực chất vào đời sống xã hội.

05/11/2025

Tạ Dzu

(Với sự hỗ trợ của Chat GPT về trình bày và dịch thuật. Nhiều từ, cụm từ Lý Đông A sử dụng có thể chưa được dịch chính xác vì không có từ tương đương trong tiếng Anh).

Politics and Democracy Through the Humanitarian Lens of Duy Dân

When people speak about politics or democracy, most immediately think of government, elections, or power. But behind those concepts are deeper questions: How do human beings live with one another? Which rules govern society? How are rights and duties arranged? And what creates justice?

Many schools of thought around the world have attempted to answer these questions.

In the East, Confucius emphasized morality and social order.

In the West, Plato trusted in philosopher-rulers; Marx criticized social injustice; Mill defended individual liberty.

But the Duy Dân (People-Centered Humanitarianism) philosophy, as developed by Thảng Nghĩa, takes a different direction: it views politics as the human project of designing society so that everyone may live in equality, stability, and happiness.

This piece presents those ideas in simple language and compares them with modern democracy.

1. What is Politics?

1.1 The Common Global Definition

In political science, “politics” is often defined as:

- The activity of acquiring, maintaining, and exercising state power.
- More broadly: everything related to creating and enforcing common laws that affect the lives of all members of society.

In everyday words: politics is how society operates. Who decides the laws? How are rights and duties distributed? Who protects justice? How are resources allocated? All of that is politics.

1.2 The Duy Dân View (Humanitarian and People-Centered)

Thảng Nghĩa sees politics differently:

Politics is not only the pursuit of power. It is:

- Designing society,
- Implementing that design,
- With the participation of the entire population.

Put simply: politics is the science of organizing human life.

To understand this, we must look at “human natures”—the natural needs of human beings:

- (1) Sexual-reproductive instinct: humans need families and continuation of the species.
- (2) Material needs: humans need food, shelter, clothing, healthcare.
- (3) Social instinct: to fulfill the first two needs, humans must live together; no one can survive alone.
- (4) Self-defense instinct: once living together, people must protect themselves from disasters, enemies, and injustice.

Thus, society is formed not by coercion, but by the natural needs of human life.

Beyond designing and maintaining shared life, politics must regulate (“harmonize”) these human needs so that:

- Husbands and wives live morally and faithfully ⇒ called *trinh* (fidelity).
- Everyone has equal opportunity, duty, and rights ⇒ called *binh* (equality).
- People live safely and harmoniously with one another ⇒ called *hòa* (social harmony).

If these three are fulfilled, society is stable.

If they are violated, society becomes chaotic.

Therefore, under the Duy Dân perspective:

Politics is not a game of power struggles, but the art of building human life.

2. Major Political Ideas in World Thought

2.1 Confucius: Governing Through Morality

Confucius believed society remains stable only when rulers have moral character. Kings must set a good example. Officials must be upright. Citizens must follow ethical norms.

To govern the nation, one must govern by virtue, not only by law.

Strengths:

- Builds an orderly society based on ethical relations and respect.

Weaknesses:

- Relies too much on the personal morality of rulers.
- Lacks mechanisms of accountability.
- Easily leads to authoritarianism.

2.2 Plato: Rule by Philosophers

In *The Republic*, Plato argued that only those who are intelligent, virtuous, and well-educated are fit to rule. Therefore, the ideal state should be governed by philosophers.

Strengths:

- Demands competence and ethics in leadership.
- Emphasizes education and wisdom.

Weaknesses:

- Assumes common citizens lack capability.
- Can lead to elitism.

2.3 Marx: Class Struggle

Marx viewed society through economics:

- History is a struggle between social classes.
- Capitalists exploit workers.
- To achieve justice, private ownership of capital must be abolished and power must be given to the working class.

Strengths:

- Accurately criticizes inequality in capitalism.
- Advocates for workers' rights.

Weaknesses:

- In practice, often turned into authoritarian regimes.
- Abolishing markets and private property reduces incentive and efficiency.

2.4 John Stuart Mill: Individual Liberty

In *On Liberty*, Mill insisted:

- Every person has freedom of thought, expression, and lifestyle.
- The state and the majority may not oppress the minority.

Strengths:

- Opens the path to liberal democracy, human rights, and market economy.

Weakness:

- Excessive individualism can lead to selfishness and social fragmentation.

3. Modern Democracy — Strengths and Weaknesses

Today, democracy is commonly understood as:

- People elect leaders,
- Government is accountable to the people,
- Laws protect human rights,
- Press and civil society monitor power.

Scholar Larry Diamond outlines four pillars:

- (1) Free and fair elections
- (2) Public participation in political and civic life
- (3) Protection of human rights
- (4) Equality before the law

In general, modern democracy emphasizes:

- Individual rights
- Personal freedom
- Private choices
- Limiting state and religious oppression

This is a major human achievement.

But modern democracy faces five structural problems:

- (1) Money controls politics — those with wealth have influence; the poor are ignored.
- (2) Partisan conflict — politics becomes a battlefield of competing power groups.
- (3) Freedom without ethics — society drifts toward extreme individualism.

(4) Economic inequality — the rich get richer, the poor get poorer.

(5) Crisis of confidence — people can vote, but feel they decide nothing.

In short:

Modern democracy brings freedom, but not yet justice.

4. How Duy Dân's Humanitarian Democracy Differs

According to Duy Dân, true democracy must ensure:

- Participation of all people
- Direct involvement, not symbolic
- Real, not superficial
- Equal opportunities
- No domination by money or powerful elites

Unlike Western democracy, which is built on individualism, Duy Dân rests on human nature and community.

4.1 Principle of Western Democracy

- To have rights, one must fulfill duties.
- But to fulfill duties well, people must have conditions and opportunities.

Example:

You may be “equal before the law,” but if the rich can hire top lawyers and the poor cannot, then equality is only in words, not in reality.

Thus, democracy cannot be only about laws — it must be about real opportunity.

4.2 Principle of Duy Dân Democracy

Duy Dân adds:

There must be equal opportunities to advance in life for equality of duties and equality of rights to have meaning.

If someone wants to study, work, or fulfill social duties but is denied opportunity, then democracy is not real.

This sharply differs from Western-style individualist democracy.

5. Economic Foundation: The “Balanced Economy”

Duy Dân argues that democracy lasts only if the economy is just.

But “equality” here does not mean forced sameness.

It means:

- Equal opportunity
- Equal access to production
- Fair distribution

In practice:

- Those who can work, should work
- Those who work more, should earn more
- But everyone must have the same chance to succeed

Different from:

- Soviet communism — abolishing private property and concentrating everything in the state
- Capitalism — “the strong get rich, the weak suffer”

Duy Dân proposes a middle path aligned with human nature:

- There is ownership
- There is a market
- But no capitalist domination
- And no oppressive state monopoly

6. Final Goal: Socialized Democracy

Duy Dân envisions a society where:

- People organize themselves
- People make the decisions
- The state only coordinates, supports, and facilitates

As society matures, the state becomes smaller because society can self-govern.

This resembles anarchism in a positive sense:

- Not chaos
- But a society mature enough not to need coercive rule

In simple terms:

When morality, education, and economics are equal and fair, law becomes a natural habit.

Justice lives in the heart of each person—not in prisons.

7. A Brief Comparison

Aspect	Modern Western Democracy	Duy Dân Humanitarian Democracy
Foundation	Individual rights	Human nature + community
First priority	Rights	Rights, duties, and equal opportunity together
Economy	Free market dominated by capital	Balanced economy: equal opportunity to produce and prosper
Political form	Multi-party, representative elections	Direct participation, no domination by wealth
Risks	Inequality, party conflict, capital manipulation	Stability and unity if opportunity and education are shared
Final goal	State governs society	Society self-governs, state minimized

8. Conclusion

Political and democratic thought has passed through many stages:

- Morality-based rule (Confucius)
- Rule by elites (Plato)
- Class struggle (Marx)
- Individual liberty (Mill)
- Modern liberal democracy.

Each era contributed something, and each had limitations.

Duy Dân proposes a different view:

- Humans have natural needs
- Society exists to fulfill those needs
- Politics must ensure equal opportunity for all

- Democracy must truly be in the hands of the people
- The economy must guarantee equal opportunity, duty, and benefit—not capitalist domination or state monopoly
- Ultimately, society should mature to the point of self-governance without coercion

In short:

Duy Dân's democracy does not begin with the ballot box.

It begins with building whole human beings—educated, empowered, and truly involved in society.

November 05, 2025

Tạ Dzu

(With support of ChatGPT for presentation and translation. Many of the terms and expressions used by Lý Đông A may not have been translated accurately, as there are no exact English equivalents).